

Eugène Doyen show karikatuur

ADRIEN BARRÈRE

De man die deze karikatuur uit zijn pen liet vloeien had eerst rechten en nadien geneeskunde gestudeerd om uiteindelijk tekenaar te worden. Met zijn talent ontwierp hij honderden affiches voor de Parijse cinema Pathé en het Théâtre du Grand-Guignol op de Place Pigalle. Rond 1900 kwam hij op het idee zijn vroege profs te tekenen. De vier cartoons over 'Les professeurs de la Faculté de Médecine de Paris' werden een kassucces. Barrère verkocht in totaal 420.000 exemplaren.

In één ervan tekende hij dokter Eugène Doyen die op het punt staat om de kneepjes van zijn chirurgische vingervlugheid te tonen aan vijftien eminente professoren van de medische faculteit. Om het een beetje gezellig te houden heeft hij voor wat stereofonische muziek gezorgd en enkele flessen champagne klaargezet om straks de goede afloop van de operatie te vieren. Op zijn tafel ligt een vrouw die zich onder zijn fijnbesnaarde handen volkomen op haar gemak voelt. Zelfs straalt. Om zijn demonstratie straks aan een cinematografisch geïnteresseerd publiek voor te stellen, heeft hij een aantal filmcamera's opgesteld.

De meeste proffen hebben een attribuut bij zich dat verwijst naar hun specialiteit of hobby. Zo heeft uiterst links **Paul Ferdinand**

Segond, professor gynaecologie en later kliniekhoofd aan l'hôpital de la Salpêtrière, een myomateuze baarmoeder aan een kurkentrekker hangen. Zijn specialiteit was de vaginale hysterectomie en zijn hobby zal vermoedelijk iets met die kurkentrekker te maken hebben.

Rechts van hem staat de roodharige en wat vermoeid ogende dokter **Jules Déjerine**. Na een beloftevolle carrière als zenuwarts in la Salpêtrière werkte hij tijdens de eerste Wereldoorlog in een militair hospitaal. Totaal uitgeput door het zenuwslopend oplappen van fysisch en psychisch getraumatiseerde Franse soldaten, gaf hij in 1917 de geest. Hij ligt begraven op Père-Lachaise.

De wat nors kijkende man met petje is **Félix de Lapersonne**, oftalmoloog aan het Hôtel-Dieu in Paris. Hij deed onderzoek naar de syfilitische optische neuritis en vond de 'De Lapersonnes capsulo-iridotome' uit, een kleine oogtang.

De achterover hellende man die twee flessen champagne achter de hand houdt, is de neuroloog **Théophile Landouzy**. Tijdens zijn carrière maakte hij zich voornamelijk verdienstelijk met het opzetten van publieke informatiecampaagnes om tuberculose en

andere infectieziekten te voorkomen. Waarschijnlijk is champagne daar een beter medicijn voor dan drinkwater.

Naast Landouzy staat de patholoog en bacterioloog, **Philippe Gaucher**. In 1882 deed hij een autopsie bij een 32-jarige vrouw en vond er een sterk vergrote milt en lever. Onder zijn microscoop zag hij grote cellen die hij 'Gaucher cellen' noemde en de aandoeining werd de 'ziekte van Gaucher' genoemd. Het is een van die onnoemelijk zeldzame erfelijke stofwisselingsziekten die een student geneeskunde moet blokken zonder er later ooit een in zijn praktijk te zien.

Boven Gaucher prijkt de norske kop van **Charles Gariel**, ingenieur Bruggen en Wegen én professor fysische geneeskunde. In zijn lange carrière spande hij zich in om de wetenschap begrijpelijk te maken voor een breder publiek. Zo werd hij een van de stichters van de 'l'Association française pour l'avancement des sciences' en schreef bevattelijke artikelen in vulgariserende tijdschriften zoals 'L'Électricien' en 'La Nature'.

De meest flamboyante professor van het gezelschap is ongetwijfeld de veelzijdig getalenteerde **Edouard Brissaud**. Afkomstig uit een artistiek aangelegde familie van te-

kenars, kunstschilders, operazangers, schrijvers en toneelspelers, erfde hij zowat elk talent. In de eerste plaats was hij neuroloog en psychiater maar daarnaast ook patholoog, internist, medico-legaal expert en leraar medische geschiedenis. Welbespraakt en steeds te vinden voor een woordspeling, was het een droom van een lesgever. Als vrijdenker en non-conformist was hij ook de eerste prof die het statussymbool van de buishoed aflegde. Het moet dus als een grap bedoeld zijn dat Barrère hem hier als enige mét buishoed tekent. Maar ook Brissaud was als farceur nooit verlegen om een grapje, zoals hij hier heimelijk een zakdoek tovert uit de zakken van zijn vriend Paul Reclus. Uitgerekend Brissaud, die als begenadigd tekenaar ook een anatomieboek over de hersenen publiceerde en eigenhandig illustreerde, stierf op 57-jarige leeftijd aan een hersentumor.

Tussen Brissaud en Reclus staat de kleinste Parijse prof, **Nicolas Gilbert**. Als briljant student klom hij op tot de hoogste medische rangen en publiceerde talloze artikels en boeken over een waaier van geneeskundige onderwerpen. In 1898 beschreef hij de 'portale hypertensie' en naar hem is ook de 'ziekte van Gilbert' genoemd. Het is een niet zo zeldzame erfelijke aandoening waarbij bepaalde enzymen in de lever wat

minder goed werken, en de studenten dus best goed blokken om er geen over het hoofd te zien.

Met een spuit in de hand kijkt professor chirurgie **Paul Reclus** afstandelijk en vrij sceptisch naar zijn meer extroverte collega, Eugène Doyen. Vermoedelijk vraagt hij zich af hoe die showman straks de vrouw zal verdoven. Als het met de gebruikelijke ether en chloroform niet zou lukken, heeft hij alvast het meer geavanceerde 'spul' bij zich. Een spuit cocaïne. Reclus was immers een fervent promotor van cocaïne als lokaal anestheticum, maar vandaag is hij vooral bekend om een borst die er op doorsnede uitziet als een gatenkaas. In wetenschappelijk jargon: de 'fibrocystische mastopathie van Reclus'.

Een hoofd groter dan Reclus is de flink bebaarde **Georges Roger**. Als zoon van twee dramaturgen erfde hij, in tegenstelling tot Brissaud, niet hun lyrische talenten maar werd professor experimentele en vergelijkende anatomie en professor exotische pathologie aan het 'Institut de Médecine Coloniale'. Na zijn ter aarde bestelling in het familiegraf op het Cimetière Montmartre, blijft hij overleven in het 'reflex van Roger'. Het is een soort van mondkwijlen dat reflexmatig opgewekt wordt als men het onderste gedeelte van de slokdarm prikkelt.

De volgende in de rij is de wat boers ogende en met medailles overlade **Odilon Lannelongue**. Van nederige afkomst kwam hij zonder één cent in Parijs aan maar werkte zich via allerlei klussen op tot verpleger, studeerde geneeskunde en maakte zich als chirurg verdienstelijk tijdens de oorlog van 1870. Zo kwam hij terecht in de kleine cirkel van de 'haute société parisienne' en trof daar de vrouw van zijn leven aan, Marie. Ze was vier jaar ouder dan hem, steenrijk en introduceerde haar Odilon in de allerhoogste sferen waar hij al snel de persoonlijke lijfarts werd van de Président de la République Française. En nadien regende het medailles. Van Professeur van dit, Président van dat, burgemeester van zijn geboortedorp en senator van de regio. Kinderen had hij niet maar met zijn ereloon en het onmetelijk fortuin van zijn vrouw trok hij op reis. Het pittoreske Venetië bekoorde hen zó dat ze plannen maakten om een wereldreis te maken, maar zijn vrouw stierf voortijdig. Na haar begrafenis ondernam hij alsnog een wereldreis, ditmaal met zijn twee nichtjes, Marie et Laure, die zijn hele fortuin zouden erven. Het hoofd dat hij in de handen houdt

verwijst vermoedelijk naar het ritueel van koppensnellen dat hij ergens in een vreemd land moet hebben gezien.

Minder avontuurlijk was **Jean-François Le Dentu**, gespecialiseerd in de urologische chirurgie. Hij werkte in meerdere Parijse ziekenhuizen en was de eerste Franse chirurg die een nefrectomie en een nefro-ureterectomie aandurfde. Hij schreef talrijke artikels in zijn domein en werkte mee aan diverse tekstboeken die nu niet meer gelezen worden.

De lange magere professor met klarinet en zeppelin is **Charles Richet**. Zijn leven samenvatten in een notendop is waanzin. Té veel talenten. Als arts specialiseerde hij zich in de fysiologie en onderzocht de spijsvertering, thermoregulatie, ademhaling, neurochemie etc. etc. Het meest bekend werd hij om zijn onderzoek naar de 'anafylaxie' waarvoor hij in 1913 de Nobelprijs geneeskunde ontving. Maar hij schreef ook poëzie, kinderboeken, dramatische toneelstukken en romans. In één ervan, 'L'homme stupide' is hij niet mals voor de oorlog stokende mens en heeft het al helemaal niet voor het inferieure ras van negers. Technisch aangelegd werd hij aangetrokken tot de aeronautica en ontwierp, samen met de vliegtuigpionier Louis Charles Bréguet, een helikopter, de 'gyroplane Bréguet-Richet'.

De man met de beenprothese is **Edouard Kirmisson**, orthopedische chirurg en een van de stichtende leden van de 'Société française d'orthopédie'. Daarnaast was hij ook professor in de pediatrie orthopedische chirurgie in het Hôpital des Enfants-Malades.

Het dichts bij showman Eugène Doyen staat **Louis-Félix Terrier**. Aanvankelijk studeerde hij veterinaire pathologie maar schakelde al snel over op de menselijke chirurgie, waarover hij gigantisch veel boeken schreef. En ook hier kan hij het schrijven niet laten.

Dr. Johan Van Robays
Anatomopatholoog